

Wojciech Wróblewski, Maria Miśkiewiczowa

Grodzisk, gm. Grębków, woj. siedleckie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 20, 124-125

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W partii centralnej wzdłuża odsłonięto pozostałości wieży mieszkalno-obronnej zniszczonej pożarem. Założono więc tu kolejne wykopy o powierzchni łącznej około 43 m² na osi NE-SW nawiązując do odsłoniętych ścian budynku. Uchwycono południowo-zachodni narożnik, fragment północnej ściany oraz profil wschodni stołpu. Na podstawie odsłoniętych fragmentów drewnianych budynku można sądzić, że była to kwadratowa lub prostokątna budowla w dolnej partii wykonana z drewna, w wyższych zaś w konstrukcji szachulcowej, jak na to wskazują warstwa przepalonej polepy z fragmentami drewna. Materiał ruchomy stanowiły gwoździe żelazne /ok. 400 szt./, okucia żelazne, klucze i skobłe żelazne, fragmenty przedmiotów z brązu, miedzi i rogu zniszczone pożarem oraz nóż i czerpak żelazny, a także ceramika, kości, krzemienie. Materiały dają te budowę na XIII-XIV w.

Zabytki znajdują się w MAP.

Badania będą kontynuowane.

GRODZISK, gm. Grębków
woj. siedleckie
Stanowisko 1

Uniwersytet Warszawski
Instytut Archeologii

Badania prowadził mgr Wojciech Wróblewski, konsultowała doc.dr hab. Maria Miśkiewiczowa. Badania finansowane w ramach tematu RP-III-35. Czwarty sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne.

Badaniami objęto zewnętrzny, południowy wał grodziska. Założono tu jeden wykop przez wał /wykop X/, o wymiarach 2,5 x 15 m. Obejmował on swym zasięgiem całą kulminację wału: stok północny /wewnętrzny/, aż do jego podstawy oraz stok południowy /zewewnętrzny/ w znacznej jego części.

Prace dostarczyły ciekawych informacji dotyczących konstrukcji wału oraz jego usytuowania w stosunku do pierwotnej rzeźby terenu. Zasadniczym elementem konstrukcyjnym wału był układ drewnianych skrzyń /o wymiarach ok. 4,5 x 2,25 m; długość jednej skrzyni była więc w przybliżeniu równa długości wczesnośredniowiecznego preta/ wznoszonych z dranic /lub belek/. Skrzynie były budowane w konstrukcji wieńcowej. W wykopie X odsłonięto dość dobrze czytelny układ trzech takich skrzyń: jedna z nich /skrzynia nr 1/ była ustawiona prostopadle do przebiegu linii wału; do niej dostawione były krótszymi bokami dwie kolejne skrzynie /nr nr 2 i 3/ - równoległe do przebiegu linii wału. Skrzynie te od strony zewnętrznej wału były stabilizowane dodatkowym elementem konstrukcyjnym, tzw. berma. Zachowana wysokość ścian skrzyń sięgała około 1,5 m. Skrzynie usytuowane były przy krawędzi cypla, na którym usypano południowy wał grodziska. Głównym elementem wypełnienia skrzyń była glina miejscami przemieszana z piaskiem. Z gliny tej usypany był wał.

Gliniany nasyp wału stabilizowała od strony zewnętrznej drewniana konstrukcja przekładkowo-rusztowa. Z uwagi na bardzo słaby stopień zachowania się drewna, /ciemnostare zaciemnienia ze smugowymi śladami zwęglonych włókien/ trudne jest odtworzenie układu belek konstrukcji rusztowej. Nie można wykluczyć; że część znajdujących na stoku zewnętrznym śladów drewna pochodziła ze słupów znajdującego się tu ?? ostrokożu.

Główna część wału miała około 7-8 m szerokości, zachowana wysokość nasypu glinianego liczonego od podstawy wału wynosi około 3,5 m. Ilość gliny zalegającej w warstwach osuwiskowych na wewnętrznym stoku wału sugeruje, że pierwotnie nasyp wału był o około 1 m wyższy. Można przypuszczać, że korona wału posiadała dodatkowe militarne wzmocnienie w postaci częstokożu.

U podstawy wału południowego, od strony wewnętrznej, natrafiono na skraj fosy, której brzoży wzmocniane były faszyną /odsłonięto czytelny układ śladów po kołkach pochodzących z faszynowania/. Odkrycie śladów tej fosy stanowią potwierdzenie wyników badań sondażowych L.Paderewskiej z 1967 r. Nie można wykluczać ewentualności, że sam majdan grodziska mógł być tu brzożony drewnianym ogrodzeniem, palisadą.

Ciekawy układ warstw odkryto pod podstawą wału. Natrafiono tu na czytelne ślady po orce

kierunek bruzdy biegł mniej więcej po linii W-E/. Dobrze widoczny w jednym miejscu ślad orania krzyżowego może stanowić przesłankę, że mamy tu do czynienia ze śladami orki wykonywanej radłem. Znalezienie w warstwie ornej dość sporych ilości drobnych fragmentów ceramiki wczesnośredniowiecznej /XI-XII w./ skłania do wiązania ich /tzn. bruzd/ z tym właśnie okresem. Wobec takiego faktu należy liczyć się z ewentualnością istnienia w tym rejonie wczesnośredniowiecznego osadnictwa otwartego przed momentem wybudowania grodu. Jednocześnie jednak nie można wykluczyć drugiej możliwości, że omawiane ślady po orce związane były z otwartą osadą kultury przeworskiej /datowanej materiałem ceramicznym oraz zapinką typu G - badania z lat 1983-1985 - na fazy A₃-B₁/.. Ku takiemu zaklasyfikowaniu mogłyby skłaniać nieliczne fragmenty ceramiki przeworskiej, znajdujące w tejże warstwie ornej.

Być może rozstrzygnięcie tych problemów przyniosą wyniki analiz pyłkowych z warstwy ornej i zalegającego bezpośrednio pod nią pierwotnego podglebia oraz wyniki analiz szczątków botanicznych pochodzących ze szlamowania próbek obu tych warstw.

Badania dostarczyły głównie informacji zawartych w odkrytych obiektach nieruchomych. Znacznie mniej niż w latach poprzednich było materiału ruchomego. W glinianym nasypie wału znaleziono jedynie drobne, na ogół niecharakterystyczne fragmenty ceramiki. Większość dających się określić ułamków pochodziła z naczyń kultury przeworskiej. Ewidentne materiały wczesnośredniowieczne /datowane na XI-XII w./ pochodzą jedynie ze spagowych partii wypełnienia fosy wewnętrznej oraz z warstwy ornej zalegającej pod skrzyniową konstrukcją wału. Oprócz ceramiki znaleziono także jeden silnie skorodowany, nieokreślony przedmiot żelazny /zachowany w kilku niewielkich fragmentach/ oraz parę kawałków żużla.

Wyniki badań nie potwierdziły jednego istotnego elementu wszystkich poprzednich sezonów dotyczącego zabudowy wczesnośredniowiecznej, a mianowicie intensywnych śladów spaleniźny. Wał południowy w obrębie badanego rejonu nie nosił żadnych śladów gwałtownej destrukcji. W osuwiskowych warstwach zalegających na wewnętrznym stoku wału - pochodzących z rozorywania wału w latach trzydziestych i czterdziestych XX w. - brak było intensywnych śladów spaleniźny. Stok zewnętrzny nie miał nawet śladów warstw osuwiskowych z wyższych partii: zachował się w swym pierwotnym, nadanym mu przez budowniczych układzie.

Badania będą kontynuowane.

GRODZISZCZANY, gm. Dąbrowa Białostocka
woj. białostockie
Stanowisko 1

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadził mgr Ludomir Łoźny. Finansował WKZ w Białymstoku. Pierwszy sezon badań. Grodziako XI-XIII w.

Ze względu na znaczny stopień zniszczenia obiektu, co wiązało się ze znaczną niwelacją części wałów oraz majdanu, wykopy wytyczono w miejscu wskazującym na stosunkowo nieduże zniszczenia, w części północno-zachodniej grodziaka. Wykopy zlokalizowano na majdanie w części przywałowej i częściowo na wale wewnętrznym grodziaka. Ogółem przebadano 63 m² powierzchni obiektu. Pozyskano materiał ceramiczny, dość zróżnicowany pod względem typologicznym, liczną udział fragmentów naczyń z dużą ilością gruboziarnistej domieszki tłuczni, niektóre przełomny wielobarwne, słabe ślady obtaczania na nielicznych i przede wszystkim przydennych partiach barwy przeważnie w odcieniach brązu i beżu, nieco brunatnych, ornamentyka linii dookólnych, falistych, skośnych krzyżyków oraz kombinacje tych motywów. Z wstępnych analiz można założyć, iż pochodzi ona z okresu od XI do XIII w. W większości jest to ceramika słowiańska, trudno jednak w tej chwili stwierdzić czy mazowiecka czy ruska, najprawdopodobniej jest to materiał mieszany.

Poza ceramiką naczyniową znaleziono jedynie dwa przesłiki gliniane: kulisty i dwustopkowy.

Wewnętrzny wał grodu w odkrytym odcinku był wałem ziemnym przykrytym płaszczem glinianym, żadnych konstrukcji kamiennych ani drewnianych nie znaleziono. W warstwie gliny występowały ślady spaleniźny, co sugeruje fakt wystąpienia pożaru.